

Formanden (Krabbe): Jeg beder gjentagende erindret, at en Forhandling om Organisation af og Undervisningen i de lærde Skoler vil være saa meget mindre heldig her, som den, da den ikke har noget Underlag i det, der foreligger, vil være ganske ubestemmelig i sine Grænser og derfor ogsaa let vil kunne blive af endnu større Omfang, end hvis der forelaa et Underlag. Jeg beder de Herrer saa vidt muligt erindre, at det er Lønningsforhold, vi her have med at gjøre.

Ch. Nielsen: Ja, det er ganske rigtig, at det er en Lønningslov, men det er dog tillige i en vis Forstand en Organisationslov, idet det slaas fast, at de 12 Latinskoler skulle herefter alene have de Midler, som tidligere have været benyttede ialtfald i en vis Grad til Realundervisningen, og da jeg ønsker, at et andet Forhold skal komme tilstede, er det jo ganske naturligt, at jeg er kommen til at omtale dette. Jeg skal forøvrigt ikke komme vidtløftigt ind paa selve Organisationsspørgsmaalet, men jeg maa dog gjøre et Par Bemærkninger overfor en urigtig Forsaaelse af mine Udtalelser, der er kommen tilstede. Baa de ærede Medlem for Holbøel Amt's 3die Valgkreds (Lauber) og den sidste ærede Læler havde opstaaet mig saaledes, som om jeg i mit Foredrag havde udtalt mig imod Latiniteten. Jeg har imidlertid i det Foredrag hverken udtalt mig for eller imod Latiniteten, men jeg har kun refereret, at under Forhandlingerne om Loven af 1871 sagde man, at naar man fik den Lov, fik man ialtfald givet Latinen et Stuk tilbage, og dette blev netop fremhævet fra den Side, hvortil den sidste ærede Læler hører, idet man fremhævede, at den latinske Stil nu blev affaftet. Jeg har jo erkjendt, og i det Stykke er den ærede Læler ikke uenig med mig, at vi ere komne fra Regnen under Tagdryppet ved den Maade, hvorpaa Loven af 1871 er bleven udsført i det Stykke, men iøvrigt har jeg i mit forrige Foredrag hverken udtalt mig for eller imod Latinen. Jeg refererede kun, hvad der blev sagt af et æret Medlem, som dengang var den sidste ærede Lælers Meningsfælle. Den sidste ærede Læler mente, at det var meget udemokratisk at sætte Skolepengene op. Ja, deri er jeg enig med ham, at de Skoler, der skulle underholdes af Staten, skulle helst være uden Skolepenge for de Fattige, og at disse desuden skulle have Understøttelse. Men dersom det ærede Medlem mener, at saa er der gjort Noe, saa siger jeg: Nei; samtidig med, at man ophæver de 2 tilbageværende Klasser af de forhenværende 4, skal naturligvis dels noget Andet støttes, dels noget Andet sættes istedetfor. Hvad jeg tror vil være nok saa frugtbringende for de Uformuende, der have Evnerne, er, at man opretter eller støtter Realiskoler omkring i Provindserne. Derved bliver det muligt for de begavede unge Mennesker der at faae Kundskaber, som passe til deres senere

Gjerning i Livet, og gaa den studerende Vej, forsaavidt de have Evne dertil. Det er langt fra min Mening, at Alt skal stiles henimod at faae alle Folk, der have en Smule Begavelse, til at studere. Tværtimod, jeg er enig med et æret Medlem, der har udtalt, at det er ikke det, man skal stille hen til, at faae de særlig udmærket Begavede til alle at gaa Embedsveien. Altsaa, jeg tror ikke, at man hjælper de Fattige, der ere begavede, tilstrækkelig derved — tværtimod; thi det maa erindres, at selv om man faar Undervisningen frit, er det mest Bekostelige tilbage, nemlig Kosten og Underholdet, og det bliver derfor dog umuligt for de begavede Fattige at kunne faae den Udvikling, som deres Evner give dem Krv paa. Men Mangelen kan afhjælpes ad den af mig antydede Vej, at man nedlægger de to Klasser og sætter noget Andet istedet, dels støtter den private Virksomhed, som det allerede sker i flere Byer, dels lader Staten, hvor det er nødvendigt, tage Sagen i sin Haand.

Formanden (Krabbe): Om man vil betegne de Bestemmelser, der findes i den næstsidste Paragraf angaaende forskellige Tilskud, som Organisation eller ikke, er af temmelig nominel Antydning. Derimod er det af virkelig Betydning at fastholde, at, hvad der her er Tale om, er en Revision af Lønningsloven af 1855 og ikke af Skoleloven af 1871. Jeg beder dette fastholdt.

Berg: Der er kun gaaet een Tanke gennem Forhandlingerne her med Hensyn til Lønningerne, forsaavidt Alle have været enige i, at de Lønninger, der nu ere gjældende for Lærerne ved de lærde Skoler, ere altfor ringe. Det tror jeg ogsaa, at Folkethinget let kan blive enig om. Jeg kjender ialtfald ingen Lønnede Stillinger for Embeds- og Bestillingsmænd her i Landet, der, naar man ser hen til den Uddannelse, der kræves, og den Tjenestetid, der anvendes, ere satte paa forholdsviis saa smaa Lønninger som Lærerne ved de lærde Skoler. Hvad enten man er en Ven af de lærde Skoler eller ikke, hvad enten man vil have 12 eller 6 lærde Skoler, hvad enten man vil have 6 eller 4 Klasser — det er Alt sammen Spørgsmaal, som aabenbart ikke kunne gjøres gjældende overfor de Lærere, der nu engang ere lovmæssig ansatte i denne Virksomhed — dette forekommer mig at have været Grundtanken i de ærede Medlemmers Betragtninger, og jeg kan ikke negte, at, naar man ser paa de statistiske Oplysninger, som ledsage dette Lovforslag, saa paa-trænger der sig den Nødvendighed, at der gjøres Noget i den Henseende, og at det gjøres snart. Men det er jo Et, og et andet Spørgsmaal, som ogsaa er reist, er det, hvorvidt det, fordi det staar i en aabenbar nære Forbindelse med selve Organisationen af de lærde Skoler, skal ske ved en organisatorisk Lov, eller om det skal ske ved